

Roelof Balk - NvH

INVESTEREN IN NATUUR

INTERVIEW MET DE HEER DRS. H.R. BALK,
DIRECTEUR VAN HET NATIONAAL GROENFONDS

In september 2005 stond er een interview in De Telegraaf met als kop 'Het verval gaat snel' en als subkop 'Mr. Pieter van Vollenhoven vecht tegen verarming van onze waardevolle landschappen'. Mr. Pieter is inmiddels Prof.Mr. Pieter en bovendien al jaren voorzitter van het Nationaal Groenfonds en

van het Restauratiefonds. Samen met het in december 2005 door het Nationaal Groenfonds gepubliceerde rapport 'Investeren in Natuur 2006-2008' was dit dé aanleiding om de directeur van het Nationaal Groenfonds, Roelof Balk, te vragen om een gesprek.

Het Nationaal Groenfonds is opgericht in 1994 als Stichting die dicht bij de overheid staat. Doel is het verlenen van financiële faciliteiten voor natuur, bos, landschap, recreatie en landbouw, binnen de kaders van het overheidsbeleid.

Roelof Balk legt uit dat je voor natuurprojecten zogeheten 'groen geld' kunt lenen bij het Nationaal Groenfonds. De rente van zo'n groene lening is lager dan de gewone markttrente. De marktsituatie van het moment bepaalt hoeveel lager de groene markttrente is. Indicatief kan dit voordeel oplopen tot ongeveer 1,5%. Voorwaarde is wel dat de overheid voor het project een 'Groenverklaring' afgeeft. Dit groene geld is afkomstig van particuliere beleggers. Diverse banken bieden groene beleggingsproducten aan. Wie groen belegt, investeert daarmee maatschappelijk verantwoord in projecten voor alternatieve energie, duurzaam bouwen, biologische landbouw of natuur. De groene belegger krijgt een wat lager rentepercentage dan bij andere beleggingen, maar daartegenover staan wel leuke belastingvoordelen.

Landgoed Den Treek-Henschoten B.V. heeft zelf vanwege haar financiële reserves geen behoefte aan additionele financieringen en maakt daarom geen gebruik van deze financiële dienstverlening. "Toch is het van belang om de ontwikkelingen rond het Groenfonds te volgen met oog op mogelijke investeringen in de toekomst", legt de heer Balk uit.

Draagvlak voor natuur en landschap.

Drs. Balk is van huis uit monetair econoom. Hij is in het verleden ondermeer werkzaam geweest bij het Ministerie van Financiën in het binnenlands geldwezen. Sinds 1995 is hij directeur bij het Nationaal Groenfonds.

Het werkgebied en activiteiten van het Groenfonds verbreden zich gestaag. De financieringsfunctie die zijn organisatie in het 'groene Nederland' vervult, wordt daardoor steeds invloedrijker. Zo fungeert het Groenfonds als financiële dienstverlener voor Provincies, de Provinciale Landschappen, de Dienst Landelijk Gebied, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Maar ook voor tal van particuliere investeerders in natuur staat het Groenfonds klaar. De rol van particulieren wordt ook door de overheid steeds meer gewaardeerd en het Groenfonds ondersteunt dat met financiële faciliteiten.

De (subsidie)bevoegdheden van de Provincies nemen de komende jaren sterk toe. In aanvulling op ondermeer deze subsidies levert het Nationaal Groenfonds kredieten aan marktpartijen, waaronder de particuliere grondeigenaren.

Daarnaast maakt het Nationaal Groenfonds zich sterk voor een groter draagvlak voor natuur en landschap buiten de Ecologische Hoofdstructuur. Dit is het gebied tussen beschermde (monumentale) stadsgezichten en de Ecologische Hoofdstructuur (zie samenvatting van het interview met prof. mr. Pieter van Vollenhoven).

Volgens Balk liggen er kansen om deze doelstellingen te realiseren via een nieuw op te richten organisatie, zoals het 'Nationaal Landschapsfonds' dat Van Vollenhoven voorstelt. Maar ook is al veel te bereiken met een krachtenbundeling van de huidige twee organisaties: het Nationaal Restauratiefonds en het Nationaal Groenfonds.

Beide organisaties zijn reeds gevestigd onder één dak in Huize Hoevelaken, het voormalige hoofdkantoor van Bouwfonds. Deze locatie, een mooi landgoed uit 1679, werd in 1926 verworven door de heer dr. C.J.K. van Aalst, president van de Nederlandse Handels Maatschappij. De heer Van Aalst liet het statige huis destijds bouwen door architect M.A. van Nieukerken. Zijn kleinkinderen verkochten het bezit in 1967 aan Bouwfonds die het nog steeds in eigendom heeft en zorgvuldig onderhoudt. Bouwfonds benut met name de monumentale vertrekken veelvuldig voor bijzondere bijeenkomsten en vergaderingen. Zo blijft het statige landgoed levend en functioneel. Een groot deel van het terrein is overgedragen aan het Geldersch Landschap.

Boscertificaat

Op de vraag wat het Nationaal Groenfonds concreet voor Landgoed Den Treek-Henschoten B.V. kan betekenen, antwoordt Balk: "Indien het Landgoed voor een forse investering komt te staan, bijvoorbeeld een ingrijpend instandhoudingsplan of ambitieuze uitbreidingsplannen, kan er ruimte ontstaan voor eventuele externe financieringsbronnen. Het Groenfonds kan een rol spelen bij het maximaal benutten van de fiscale groenregeling en het verschaffen van additionele financiering.

Daarnaast heeft het Groenfonds een financieringsproduct dat voor Den Treek-Henschoten B.V. een nieuwe inkomstenbron kan betekenen: het Boscertificaat.

Met Boscertificaten slaat het Nationaal Groenfonds een brug tussen compensatie van CO₂-uitstoot en de aanleg van nieuw bos in Nederland. CO₂ staat voor Kooldioxide en wordt gezien als de grootste veroorzaker van het broeikaseffect. Met een Boscertificaat wordt de CO₂-opname van een nieuw

te planten bos beloond. Het Nationaal Groenfonds verzilvert deze CO2-opname voor grondeigenaren. Deze bijdrage staat los van de reguliere subsidie-regelingen en is dus een aanvullende financierings-bron voor bosuitbreiding.

In het Kyoto protocol heeft Nederland met andere landen afgesproken dat in 2012 wereldwijd een reductie van de CO2-uitstoot gerealiseerd zal zijn tot 5% beneden het niveau van 1990.

Deze realisatie loopt op dit moment nog achter op schema, ondanks technologische vernieuwingen, gebruik van alternatieve energiebronnen en minder milieubelastend gedrag. De compensatie van de CO2-uitstoot door uitgifte van Boscertificaten is een aanvulling op de realisatie van onze Kyoto-doelstelling, omdat het de aanleg van duurzaam bos als 'natuurlijke vastlegger' van CO2 bevordert.

Beleggingsfonds voor particulieren

Terug naar 'het groene geld'.

De meeste mensen die groen willen beleggen, zijn aangewezen op de groene beleggingsfondsen zoals die door verschillende banken worden aangeboden.

Deze commerciële beleggingsfondsen vinden hun projecten overigens vaak bij het Nationaal Groenfonds voor zover het om natuur en landschap gaat.

Het Groenfonds biedt particulieren ook de mogelijkheid om rechtstreeks te beleggen bij haar eigen beleggingsfonds: het Nationaal Groen Beleggingsfonds.

... maar, besloot de heer Balk: "Het is toch eigenlijk een voorrecht voor de aandeelhouders van Landgoed Den Treek-Henschoten B.V. dat zij rechtstreeks al 'donkergroen' kunnen beleggen in een prachtig landgoed met familiehistorie. Dan heb je die groene beleggingsfondsen helemaal niet meer nodig!"

Huize Hoevelaken - NvH

“Het verval gaat snel”

Samenvatting artikel "Het verval gaat snel"
Interview met de heer prof. mr. Pieter van
Vollenhoven uit De Telegraaf van 4 september 2005

Hoewel pas in de jaren zestig van de vorige eeuw voor het eerst in het rijksbeleid vastgelegd, is tegenwoordig de steun voor het behoud van monumenten, groen en landschappen breed gedragen en onomstreden. Het begon met de monumenten, later kwamen de stads- en dorpsgezichten erbij en sinds 15 jaar werkt Nederland aan de zgn. Ecologische Hoofdstructuur, een netwerk van aaneengesloten natuurgebieden dat ervoor moet zorgen dat er nog iets van natuur in ons kleine land behouden blijft. Met hulp van het Groenfonds dat met leningen continuïteit in de aanleg van de Ecologische Hoofdstructuur stimuleert. Die brede steun werkt ook als een nadeel, analyseert Van Vollenhoven. "Iedereen denkt dat het goed geregeld is. Er komen mooie nota's uit met goede voornemens, maar dat ondertussen ongemerkt de positie van monumenten en vooral landschappen wordt uitgehold, lijkt niemand te merken. Uiteindelijk blijkt vaak dat kleine deelbelangen vóór het algemeen belang gaan. Zie je toch weer een fabriekshal verrijzen op een plek waar het eigenlijk niet zou moeten."

Dit gebeurt volgens Van Vollenhoven vooral bij de Nationale Landschappen. "Het Rijk heeft in 2004 twintig landschappen aangewezen die het beschermen waard zijn. Al met al is bijna een vijfde deel van ons land beschermd. Dat lijkt mooi, maar vervolgens blijkt dat die gebieden maar slechts ten dele overeenkomen met de landschappen die in 1999 nog zijn aangewezen in de belangrijke nota Belvedere. Dan wordt er in Den Haag toch langs elkaar heen gewerkt. Bovendien moet je constateren dat het beschermingsregime in de Nationale Landschappen relatief zwak is. Ondanks dat het landschap mag worden beschermd, mag er wel gewoon worden gebouwd."

In de ogen van Van Vollenhoven moet het Rijk een lijst met waardevolle landschappen opstellen. "Net zoals de Rijkslijst voor de beschermde stads- en dorpsgezichten. Vervolgens zal het Rijk moeten vaststellen hoe we die landschappen dan gaan beschermen."

Die lijst mag overigens van mr. Pieter wel iets korter dan de meer vrijblijvende opsomming van het moment. "Dat bijna een vijfde deel van ons land is benoemd als beschermd landschap, is in mijn ogen veel te veel. Zo'n enorme oppervlakte valt gewoon niet te behouden en daardoor lopen alle landschappen gevaar, ook die we zeker niet mogen verliezen."

Moeilijke keuzes zijn volgens Van Vollenhoven onontkoombaar. "Ik zie de dilemma's al voor me. Groeit de Rotterdamse haven door of zijn er andere plekken in Europa beter geschikt voor uitbreiding van havenactiviteiten? Moeten we hier in Nederland wel al die windmolens voor groene energie neerzetten of kunnen die niet beter een plek krijgen in het veel weidse Duitsland?"

Het antwoord is aan de samenleving, meent hij. "We kunnen ook besluiten om juist wel door te groeien en daar bijvoorbeeld onze natuur voor in te leveren. Je kunt per slot van rekening ook zo naar Polen rijden om van ongerepte natuur te genieten. Maar belangrijk is dat deze keuzes bewust worden gemaakt. Nu ervaren we onze monumenten, ons landschap als vanzelfsprekend, maar het verandert ongemerkt zo snel en het is vaak onomkeerbaar." Een grote zorg van Van Vollenhoven is daarbij de leegloop van het platteland.

"Ons land kent 90.000 waardevolle historische boerderijen van voor 1940. Daarvan zijn er ongeveer 6000 een rijksmonument. De rest staat vroeg of laat bloot aan het gevaar van sloop en rigoureuze verandering."

Dat proces wordt volgens mr. Pieter versneld doordat er grote veranderingen op til zijn op het platteland. Van de boeren is de helft ouder dan 55 jaar en driekwart van hen heeft geen opvolger. Momenteel stoppen er al negen boeren per dag. "En omdat het landbouwareaal gelijk blijft, is er sprake van enorme schaalvergroting, met alle gevolgen van dien. Rond 1900 was er nog ongeveer 450.000 kilometer aan kavelgrenzen: heggen, sloten, houtwallen, elzenhagen, noem maar op.

Deze gaven het landschap een streekeigen karakter en droegen in hoge mate bij aan de rijkdom van de natuur in ons land. Ruim de helft daarvan is inmiddels verdwenen."

Ruilverkaveling ziet Van Vollenhoven als een belangrijke oorzaak van deze teloorgang. "Het is de verzakelijking van ons landschap. Ons land is eigenlijk geheel met de hand gemaakt. Maar wat we nog hebben aan moois, daar moeten we zuinig op zijn."

Daarom pleit Van Vollenhoven precies twintig jaar na de oprichting van het Restauratiefonds en tien jaar na de instelling van het Groenfonds voor de oprichting van een Nationaal Landschapsfonds. "Een fonds dat samen met de twee andere gecoördineerd aan de slag gaat om de historische en monumentale waarden van ons landschap veilig te stellen. Want echt, het is allemaal niet zo vanzelfsprekend."